

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه بین المللی امام خمینی

IMAM KHOMEINI
INTERNATIONAL UNIVERSITY

وزارت علوم تحقیقات و فن آوری

دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)

دانشکده فنی و مهندسی

پایان نامه جهت اخذ مدرک کارشناسی ارشد

در رشته مهندسی عمران گرایش خاک و پی

بررسی پارامترهای موثر بر عملکرد خطوط لوله‌ی مدفون تحت اثر زلزله

استاد راهنما

دکتر سید ابوالحسن نائینی

نگارش

الهام محمودی

کد رساله: ۱۳/۴۲

دی ۱۳۹۰

تقدیم به پدر بزرگوار و مادر محترم باشم؛

آن دو فرشته‌ای که از خواسته‌ها شان گذشتند، با صوری سختی هارا به جان خریدند و خود را سپرپلای مشکلات و ناملایمات کردند تا من به جایگاهی که اکنون در آن ایستاده‌ام برسم.

بارالها؛

تو فیض ده که هر خطه سپس گزارشان باشم و ثانیه‌های عمرم را دعصابی دست بودشان گذرانم.

چکیده

با توجه به گستردگی خطوط لوله مدفون و امکان تقاطع آنها با گسلهای فعال، در صورت وقوع زمین لرزه صدمات مالی و حتی جانی بسیاری در اثر تخریب خطوط لوله بوجود خواهد آمد. در این مطالعه به بررسی و تحلیل عددی پارامترهای موثر بر رفتار لوله های مدفون پلی اتیلنی با دانسیته بالا که در تقاطع با گسل های عمود لغز قرار دارند پرداخته شده است.

برای تحقق اهداف مطالعه یک مدل سه بعدی خاک-لوله با استفاده از نرم افزار اجزاء محدود آباکوس ساخته شده است که مدل رفتاری دراکر-پراگر برای خاک اطراف لوله و الاستیک خطی برای لوله پلی اتیلنی با دانسیته بالا در نظر گرفته شده است، سطح تماس بین خاک و لوله نیز در دو جهت عمودی و مماس بر سطح مدلسازی شده بطوریکه امکان لغش و جداسدگی بین سطوح وجود داشته باشد. نتایج مدل عددی در ابتدا با استفاده از یک مدل آزمایشگاهی صحت سنجی شده و با توجه به اینکه نتایج دو مدل تحلیلی و آزمایشگاهی تطابق مناسبی را نشان میدهند، در مرحله بعد به بررسی پارامترهایی همچون عمق دفن لوله، قطر داخلی لوله، ضخامت جداره آن، دانسیته مرطوب خاک اطراف لوله و زاویه اصطکاک داخلی خاکریز با استفاده از نرم افزار پرداخته شده است.

نتایج حاصل از این مطالعه نشان میدهد که با افزایش عمق دفن لوله کرنش های خمی در طول آن افزایش می یابند، همچنین با افزایش قطر لوله مدفون شاهد افزایش نیروهای بر هم کنش میان خاک و لوله خواهیم بود و محل رخداد کرنش خمی نیز از محل گسل دورتر خواهد بود. در ضمن با زیاد شدن ضخامت جداره لوله مقدار نیروهای بر هم کنش میان خاک و لوله افزایش می یابد و تغییر دانسیته مصالح خاکریز اطراف لوله بر کرنش خمی در طول لوله آن بی تاثیر است. همچنین بر اساس نتایج بدست آمده ثابت شد که با افزایش زاویه اصطکاک خاک کرنش خمی کششی در آن کمتر می شود.

پاس نامه

به مصدق «من لم يُشكِّر المخلوق لم يُشكِّر الخالق» بسی شایسته است از استاد فریخته جناب آقا دکتر ابوالحسن نائینی که با راهنمایی ارزشمند خودبنده را در به پایان رساندن این پایان نامه مساعدت فرموده، تقدیر و شکر نایم.

حضور خود در دوره کارشناسی ارشد و تحصیل در این مقطع را مدیون همراهی و همایی دوستان عزیز خود سرکار خانم مهندس فرزانه آزادی و جناب آقا مهندس کاوه بری میدانم، فرصت معنی است تا مرتباً پاس خود را نسبت به این دو همراه اعلام دارم.

وظیفه خود میدانم شکر ویژه ای از جناب آقا دکتر علی قبری و جناب آقا دکتر رضا ضیایی مoid که قبول زحمت کرده و در جلسه دفاعیه حضور میدارم و نزد داشته باشم.

فهرست مطالب

۱	کلیات تحقیق	
۲	مقدمه	-۱-۱
۳	بیان مسئله	-۲-۱
۴	روش پژوهش	-۳-۱
۵	اهداف تحقیق	-۴-۱
۵	مرور کلی پژوهش	-۵-۱
۷	تاریخچه تحقیق	
۸	مقدمه	-۱-۲
۸	خطوط لوله مدفون تحت بار استاتیکی	-۲-۲
۱۹	خطوط لوله مدفون تحت بار دینامیکی	-۳-۲
۲۳	نمونه های تخریب شاهرگاهی حیاتی بواسطه زمین لرزه ها	-۴-۲
۲۸	تاریخچه مطالعات بر روی خطوط لوله مدفون در تقاطع با گسل ها	-۵-۲
۳۶	شرح آزمایش	
۳۷	مقدمه	-۱-۳
۳۷	شرح ابزار آزمایش	-۲-۳

۴۴	بررسی مشاهدات پس از اعمال جابجایی گسل	-۳-۳
۴۷	نتایج آزمایشات	-۴-۳
۵۰	مدلسازی عددی	
۵۱	مقدمه	-۱-۴
۵۱	روش اجزاء محدود	-۲-۴
۵۵	معرفی نرم افزار آباکوس	-۳-۴
۵۷	مدل های رفتاری مصالح	-۴-۴
۶۰	- مدل موهر-کلمب	-۱-۴-۴
۶۲	- مدل دراکر-پراگر	-۲-۴-۴
۶۵	انواع المان	-۵-۴
۶۹	روش حل	-۶-۴
۷۰	هندسه مدل	-۷-۴
۷۲	مش بندی مدل	-۸-۴
۷۵	تعريف المان های تماسی	-۹-۴
۷۷	اعمال شرایط مرزی	-۱۰-۴
۷۹	ارزیابی صحت مدل	-۱۱-۴

بررسی پارامترهای موثر بر رفتار خاک- لوله ۹۳		
۹۴ مقدمه	-۱-۵	
۹۴ بررسی تاثیر عمق دفن -۲-۵		
۱۰۲ بررسی تاثیر قطر لوله -۳-۵		
۱۰۸ بررسی تاثیر ضخامت لوله HDPE -۴-۵		
۱۱۳ بررسی تاثیر دانسیته خاک -۵-۵		
۱۱۸ بررسی تاثیر زاویه اصطکاک داخلی خاک -۶-۵		
۱۲۵ نتایج و پیشنهادات		
۱۲۶ مقدمه	-۱-۶	
۱۲۶ نتایج	-۲-۶	
۱۲۸ پیشنهادات	-۳-۶	
۱۲۹ منابع و مراجع		
۱۳۷ پیوست یک		

فهرست جداول

جدول ۱-۳ : مشخصات محفظه دو بخشی [۵۲]	۳۸
جدول ۲-۳: خلاصه ای از آزمایشات انجام شده [۵۲]	۳۹
جدول ۳-۳: مشخصات مصالح خاکریز [۵۲]	۴۳
جدول ۴: مشخصات فیزیکی توده خاک مدل عددی	۸۰
جدول پ ۱-۱: کرنش خمثی لوله در اعماق مختلف	۱۳۸
جدول پ ۱-۲: کرنش خمثی لوله با قطر های مختلف	۱۴۱
جدول پ ۱-۳: کرنش خمثی لوله با ضخامت جداره های مختلف	۱۴۴
جدول پ ۱-۴: کرنش خمثی لوله در خاک با دانسیته های مختلف	۱۴۶
جدول پ ۱-۵: کرنش خمثی لوله در خاکهای با زوایای اصطکاک داخلی مختلف	۱۴۹

فهرست تصاویر

- شکل ۱-۲: شمای کلی از مدل اولیه مارستون (مارستون ۱۹۱۳) ۹
- شکل ۲-۲: نمونه ترانشه حفر شده برای کارگذاری لوله ۹
- شکل ۳-۲: عرض موثر در ترانشه هایی با دیواره غیر موازی (شلیک ۱۹۳۲) ۱۱
- شکل ۴-۲: نمودار ضریب C_d برای محاسبه بار حداکثر قائم (کلارک ۱۹۶۸) ۱۲
- شکل ۵-۲: تغییرات فشار عمدی بر تاج لوله، خاکریز ماسه ای $\varphi = 30^\circ$ (لارسن ۱۹۷۷) ۱۳
- شکل ۶-۲: مدل گسیختگی مایر هو夫-آدامز (۱۹۶۸) ۱۴
- شکل ۷-۲: مدل گسیختگی ماتیاس و دیویس (۱۹۸۳) ۱۵
- شکل ۸-۲: مسیر انتقال بار استاتیکی در لوله های جدار نازک و جدار ضخیم ۱۶
- شکل ۹-۲: مدل گسیختگی چن (۲۰۰۰) ۱۷
- شکل ۱۰-۲: تاثیر چسبندگی بر ضریب بار عمودی (چن ۲۰۰۰) ۱۸
- شکل ۱۱-۲: شبیه ساز انفجار در دانشگاه ایلینویز (هانلی ۱۹۶۴) ۲۰
- شکل ۱۲-۲: مودهای گسیختگی لوله فولادی مدفون در ماسه تحت اثر بار دینامیکی؛ (a) عمق پوشش ۷/۶ سانتیمتر، فشار کمتر؛ (b) عمق پوشش ۷/۶ سانتیمتر، فشار بیشتر؛ (c) عمق پوشش ۱۵/۲ سانتیمتر، فشار بیشتر (بولسون ۱۹۶۵) ۲۱
- شکل ۱۳-۲: انواع حرکات گسل (میرسن، ۱۹۹۱) ۲۳
- شکل ۱۴-۲: موقعیت تقاطع خط لوله و گسل بعد از زلزله ازمیت [۳۳] ۲۷

شکل ۱۵-۲: فنر های مدل کننده خاک اطراف لوله در آئین نامه ASCE (۱۹۸۴).....	۳۰
شکل ۱۶-۲: مدل سه بعدی پوسته و فنر.....	۳۴
شکل ۱-۳ : نمای شماتیک محفظه دو بخشی سانتریفیوژ الف: قبل از انجام آزمایش ب: پس از انجام آزمایش [۵۲].....	۳۸
شکل ۲-۳: شمای کلی از تجهیزات ابزار دقیق کار گذاشته شده روی لوله مدفون ؛الف: کرنش سنجها ب- فشار سنج پیچیده شده دور لوله [۵۲].....	۴۱
شکل ۳-۳: فشار سنج دور لوله [۵۲].....	۴۱
شکل ۴-۳: منحنی توزیع اندازه دانه های ماسه مورد آزمایش [۵۲].....	۴۲
شکل ۳-۵: تغییرات سطح خاک پس از انجام آزمایش	۴۵
شکل ۳-۶: تغییر شکل لوله پس از اعمال جابجایی گسل [۵۲].....	۴۶
شکل ۳-۷: نمودار تغییرات کرنش خمی نسبت به فاصله از گسل [۵۲].....	۴۷
شکل ۳-۸: تغییرات حداکثر کرنش خمی نسبت به تغییر مکان گسل	۴۸
شکل ۳-۹: تغییرات نیروی برهم کنش عمودی خاک-لوله	۴۹
شکل ۱-۴: سطح تسلیم سه بعدی موهر-کلمب [۷۲].....	۶۱
شکل ۲-۴: سطح تسلیم سه بعدی دراکر-پراگر [۷۲].....	۶۳
شکل ۳-۴: مقایسه دو بعدی سطوح تسلیم موهر-کلمب و دراکر-پراگر [۷۴].....	۶۴
شکل ۴-۴: مقایسه سه بعدی سطوح تسلیم دراکر-پراگر و موهر-کلمب [۷۵].....	۶۴

شکل ۴-۵: انواع خانواده المان ها (آباکوس ۲۰۰۸).....	۶۶
شکل ۴-۶: انواع المان C3D (آباکوس ۲۰۰۸).....	۶۷
شکل ۷-۴: نحوه تعیین integration point در المانهای خطی و مرتبه دوم (fully reduced) (آباکوس ۲۰۰۸).....	۶۸
شکل ۸-۴: نحوه قرار گیری integration point در المان خطی و مرتبه دوم (reduced) (آباکوس ۲۰۰۸).....	۶۸
شکل ۹-۴: نحوه سنجش ارتفاع موثر در محاسبات نسبت عمق دفن	۷۱
شکل ۱۰-۴: هندسه مدل عددی	۷۱
شکل ۱۱-۴: المان C3D8R	۷۲
شکل ۱۲-۴: المان S4R	۷۲
شکل ۱۳-۴: انتخاب شکل المان سه بعدی در آباکوس (آباکوس ۲۰۰۸).....	۷۳
شکل ۱۴-۴: انتخاب شکل المان دو بعدی در آباکوس (آباکوس ۲۰۰۸).....	۷۴
شکل ۱۵-۴: مش بندی مدل خاک - لوله	۷۴
شکل ۱۶-۴ : سطح تماس بین خاک و لوله بر روی توده خاک	۷۵
شکل ۱۷-۴: سطح تماس خاک - لوله بر روی لوله	۷۶
شکل ۱۸-۴: نمایش مدل Hard Contact در رفتار عمودی سطوح تماس (آباکوس ۲۰۰۸).....	۷۷

..... شکل ۱۹-۴: شرایط مرزی مدل خاک-لوله	78
..... شکل ۲۰-۴: توده خاک پس از اعمال جابجایی	79
..... شکل ۲۱-۴: مسیر های قرائت کرنش بر روی لوله HDPE	81
..... شکل ۲۲-۴: کانتور تنش عمودی ناشی از وزن مدل	82
..... شکل ۲۳-۴: تغییر مکان خاک تحت بار وزن	83
..... شکل ۲۴-۴: تغییر شکل مدل پس از حرکت گسل	84
..... شکل ۲۵-۴: تغییر شکل FootWall و لوله HDPE در نزدیکی گسل	84
..... شکل ۲۶-۴: تغییر شکل Hanging Wall و لوله HDPE در نزدیکی گسل	85
..... شکل ۲۷-۴: تغییر شکل لوله HDPE	86
..... شکل ۲۸-۴: کرنش خمی نمونه عددی در طول لوله در جابجایی های مختلف	86
..... شکل ۲۹-۴: مقایسه کرنش خمی آزمایشگاهی و عددی در جابجایی های $0/0^3$ متر	87
..... شکل ۳۰-۴: مقایسه کرنش خمی آزمایشگاهی و عددی در جابجایی های $0/1^2$ متر	88
..... شکل ۳۱-۴: مقایسه کرنش خمی آزمایشگاهی و عددی در جابجایی های $0/2^4$ متر	88
..... شکل ۳۲-۴: مقایسه کرنش خمی آزمایشگاهی و عددی در جابجایی های $0/4^8$ متر	89
..... شکل ۳۳-۴: مقادیر نیروی بر هم کنش عمودی در تحلیل عددی	91
..... شکل ۳۴-۴: مقایسه مقادیر نیروی بر هم کنش عمودی در روش عددی و آزمایشگاهی	92

- شکل ۱-۵: کرنش خمی لوله $H=0.9m$ در جابجایی های مختلف ۹۵
- شکل ۲-۵: کرنش خمی لوله $H=1.0m$ در جابجایی های مختلف ۹۵
- شکل ۳-۵: کرنش خمی لوله $H=1.1m$ در جابجایی های مختلف ۹۶
- شکل ۴-۵: کرنش خمی لوله $H=1.2m$ در جابجایی های مختلف ۹۶
- شکل ۵-۵: کرنش خمی لوله $H=1.3m$ در جابجایی های مختلف ۹۷
- شکل ۶-۵: کرنش خمی لوله $H=1.4m$ در جابجایی های مختلف ۹۷
- شکل ۷-۵: کرنش خمی لوله $H=1.5m$ در جابجایی های مختلف ۹۸
- شکل ۸-۵: کرنش خمی لوله $H=1.6m$ در جابجایی های مختلف ۹۸
- شکل ۹-۵: کرنش خمی لوله $H=1.8m$ در جابجایی های مختلف ۹۹
- شکل ۱۰-۵: کرنش خمی لوله در اعمق دفن متفاوت در جابجایی ۰/۴۸ متری ۱۰۰
- شکل ۱۱-۵: تغییرات کرنش خمی حداکثر نسبت به عمق دفن ۱۰۰
- شکل ۱۲-۵: تغییرات نیروی بر هم کنش عمودی خاک - لوله نسبت به عمق دفن در جابجایی ۰/۴۸ متری ۱۰۱
- شکل ۱۳-۵: کرنش خمی لوله با قطر $D=0.2m$ در جابجایی های مختلف ۱۰۳
- شکل ۱۴-۵: کرنش خمی لوله با قطر $D=0.25m$ در جابجایی های مختلف ۱۰۳
- شکل ۱۵-۵: کرنش خمی لوله با قطر $D=0.3m$ در جابجایی های مختلف ۱۰۴
- شکل ۱۶-۵: کرنش خمی لوله با قطر $D=0.35m$ در جابجایی های مختلف ۱۰۴

- شکل ۱۷-۵: کرنش خمی لوله با قطر $D=0.45\text{m}$ در جابجایی های مختلف ۱۰۵
- شکل ۱۸-۵: کرنش خمی لوله با قطر $D=0.50\text{m}$ در جابجایی های مختلف ۱۰۵
- شکل ۱۹-۵: کرنش خمی لوله با قطر $D=0.60\text{m}$ در جابجایی های مختلف ۱۰۶
- شکل ۲۰-۵: تغییرات کرنش خمی نسبت به قطر لوله در جابجایی ۰/۴۸ متری ۱۰۷
- شکل ۲۱-۵: تغییرات کرنش خمی حداکثر با قطر لوله HDPE ۱۰۷
- شکل ۲۲-۵: تغییرات نیروی برهم کنش عمودی خاک-لوله نسبت به قطر لوله در جابجایی ۰/۴۸ متری ۱۰۸
- شکل ۲۳-۵: کرنش خمی لوله با ضخامت $t=0.01\text{m}$ در جابجایی های مختلف ۱۰۹
- شکل ۲۴-۵: کرنش خمی لوله با ضخامت $t=0.03\text{m}$ در جابجایی های مختلف ۱۰۹
- شکل ۲۵-۵: کرنش خمی لوله با ضخامت $t=0.04\text{m}$ در جابجایی های مختلف ۱۱۰
- شکل ۲۶-۵: کرنش خمی لوله با ضخامت $t=0.05\text{m}$ در جابجایی های مختلف ۱۱۰
- شکل ۲۷-۵: تغییرات کرنش خمی نسبت به ضخامت جداره لوله در جابجایی ۰/۴۸ متری ۱۱۱
- شکل ۲۸-۵: تغییرات کرنش خمی حداکثر با ضخامت جداره لوله ۱۱۲
- شکل ۲۹-۵: تغییرات نیروی برهم کنش عمودی خاک-لوله نسبت به ضخامت جداره لوله در جابجایی ۰/۴۸ متری ۱۱۲
- شکل ۳۰-۵: کرنش خمی لوله در خاک با دانسیته $\gamma=14.7\text{kN/m}^3$ در جابجایی های مختلف ۱۱۴

- شکل ۳۱-۵: کرنش خمثی لوله در خاک با دانسیته $\gamma=16\text{kN/m}^3$ در جابجایی های مختلف ۱۱۴
- شکل ۳۲-۵: کرنش خمثی لوله در خاک با دانسیته $\gamma=16.5\text{kN/m}^3$ در جابجایی های مختلف ۱۱۵
- شکل ۳۳-۵: کرنش خمثی لوله در خاک با دانسیته $\gamma=17\text{kN/m}^3$ در جابجایی های مختلف ۱۱۵
- شکل ۳۴-۵: کرنش خمثی لوله در خاک با دانسیته $\gamma=18\text{kN/m}^3$ در جابجایی های مختلف ۱۱۶
- شکل ۳۵-۵: کرنش خمثی لوله در خاک با دانسیته $\gamma=18.5\text{kN/m}^3$ در جابجایی های مختلف ۱۱۶
- شکل ۳۶-۵: کرنش خمثی لوله در خاک با دانسیته $\gamma=19\text{kN/m}^3$ در جابجایی های مختلف ۱۱۷
- شکل ۳۷-۵: تغیرات کرنش خمثی نسبت به دانسیته خاک در جابجایی $0/48$ متری ۱۱۷
- شکل ۳۸-۵: تغیرات کرنش خمثی حداکثر با دانسیته خاک اطراف در جابجایی $0/48$ متری ۱۱۸
- شکل ۳۹-۵: کرنش خمثی لوله در خاک با $\phi=30^\circ$ در جابجایی های مختلف ۱۱۹
- شکل ۴۰-۵: کرنش خمثی لوله در خاک با $\phi=32^\circ$ در جابجایی های مختلف ۱۲۰
- شکل ۴۱-۵: کرنش خمثی لوله در خاک با $\phi=35^\circ$ در جابجایی های مختلف ۱۲۰
- شکل ۴۲-۵: کرنش خمثی لوله در خاک با $\phi=38^\circ$ در جابجایی های مختلف ۱۲۱

شکل ۴۳-۵: کرنش خمثی لوله در خاک با $\varphi=42^\circ$ در جابجایی های مختلف ۱۲۱

شکل ۴۴-۵: کرنش خمثی لوله در خاک با $\varphi=45^\circ$ در جابجایی های مختلف ۱۲۲

شکل ۴۵-۵: تغییرات کرنش خمثی نسبت به ضریب اصطکاک داخلی خاک در
جابجایی ۰/۴۸ متری ۱۲۳

شکل ۴۶-۵: تغییرات کرنش خمثی حداکثر با زاویه اصطکاک داخلی خاک ۱۲۴

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱ مقدمه

بشر امروزه برای تامین خدمات و منابع مورد نیاز خود و به منظور کاهش هزینه های حمل و نقل، رو به ساخت و توسعه خطوطی دائمی برای انتقال بسیاری از این منابع و خدمات آورده است که بسیاری از آنها نیز با به دلایلی همانند شرایط جوی، فنی و یا از لحاظ حفظ امنیت منابع در زیر زمین مدفون هستند.

با توجه به هزینه های بالای ساخت و همچنین اهمیت رو به افزایش این خطوط در دنیا مدرن امروزی، بایستی شرایط مختلف ساخت این خطوط در نظر گرفته شده و برای هر یک از این شرایط دستور العمل های طراحی ساخت ارائه شود. یکی از این شرایط ویژه زمانی روی میدهد که خط لوله با گسلی سطحی تقاطع دارد، به دلیل تغییر شکل های ماندگاری که این گسل ها در صورت فعالیت ایجاد میکنند امکان نقص در عملکرد و یا حتی شکست لوله بسیار زیاد است. لذا بررسی این حالت خاص ژئوتکنیکی در برهم کنش خاک- لوله مدتی است که مورد توجه محققین این علم قرار گرفته است. در سالهای اخیر به مدد پیشرفت وسائل و تکنیک های آزمایشگاهی همچون سانتریفیوژ ها در مدلسازی شرایط گسلها، امکان کالیبراسیون مدل های عددی بوجود آمده است. در این پژوهش برآنیم که میزان دقت نرم افزار قوی و کار آمد المان محدود ABAQUS را در شبیه سازی شرایط تقاطع لوله با گسل سطحی تعیین نموده و همچنین به بررسی پارامتریک عوامل تاثیر گذار بر پاسخ خط لوله به حرکت گسل بپردازیم.

۱-۲- بیان مسئله

نام شاهرگ های حیاتی^۱ به شش دسته از سازه ها و زیر ساختهایی اطلاق می شود که در جهت انتقال منابع و خدمات در زندگی امروزی در تمام نقاط کره زمین اعم از شهری و روستایی، دریاها، مراتع و جنگلها گستردگی شده اند.

این خطوط عبارتند از :

خطوط توزیع و انتقال آب

خطوط جمع آوری و انتقال فاضلاب

خطوط توزیع و انتقال نفت و گاز و فرآورده های پتروشیمی

خطوط مخابراتی

خطوط انتقال نیروی برق

خطوط حمل و نقل ریلی، جاده ای و هوایی

با رشد جوامع و افزایش نیاز بشر به دریافت خدمات و منابع بهتر و در زمان کمتر، لزوم توسعه و ساخت سریع و ایمن و یا بهسازی این شاهرگ های حیاتی بیش از پیش احساس میشود و این امر مستلزم انجام تحقیقات و بررسی های علمی و عملی در این زمینه است.

به جز خطوط حمل و نقل سایر خطوط ممکن است بدلایل جغرافیایی، فنی، ژئولوژیکی و یا حتی امنیتی به صورت مدفون و از میان لوله هایی که به این منظور در نظر گرفته شده اند عبور داده شوند، ذکر این نکته میتواند به خوبی نمایانگر اهمیت فوق العاده خطوط لوله مدفون باشد. قطع دائم و یا حتی موقت هر یک از منابع و یا خدماتی که توسط شاهرگ های حیاتی انتقال می یابند می تواند در کوتاه مدت و یا دراز مدت موجب خسارات مالی گسترده

^۱ lifelines